

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Az osztrák gimnázium új tanterve.¹

Stürgkh gróf, az új osztrák kultuszminiszter azzal kezdte meg működését, hogy az 1900. évből való tanterv módosítását az 1909. év március 20-án kelt 11,662. sz. a. elrendelte. Szükségessé tette a tanterv módosítását első sorban a tavalyi ankét, másodsorban a felállított új középiskolatispusok (reálgimnázium és reformreálgimnázium), melyeknek tanterve már figyelembe vette az ankéten elhangzó kívánásokat.²

A miniszter a tanterv módosítását azzal okolja meg, hogy azt a tudománynak és a didaktikának a legutóbbi évtizedben történt haladása tette szükségessé, azonkívül az iskolában történt kísérletek, melyek vagy a miniszterium jóváhagyásával, vagy egyenes megbízatás folytán történtek. Hozzájárult még az a körülmény is, hogy a tanügyi kérdéseket ma szélesebb rétegekben is tárgyalják.

Nem mutatkozott szükségesnek elhagyni — mondja a miniszter fent idézett rendeletében — a gimnázium régi alapjait, melyet 60 éven át kipróbáltak, annyival kevésbbé sem, mert időközben új iskolatispusok szerveztetvén, a művelődés számára új utak nyíltak meg.

Kívánatosnak mutatkozott azonban az egyes szakok *időszervi ovábbfejlesztése*, különösen a reális szakoké. Mindenesetre azonban tekintettel kellett arra is lenni, hogy a gimnázium *sajátossága* meg-
riztessék. (Az 1900. német császári rendelet is hangoztatja, hogy az egyenjogúsítás következtében minden iskolafaj a maga sajátos jelle-

¹ Normallehrplan des Gymnasiums. Verordnung des Ministers für Kultus und Unterricht vom 20. März 1909. Z. 11. 662, betreffend einen neuen Lehrplan für die Gymnasien in Österreich. 30 Heller. Wien, im k. k. Schulbücher-Verlage 1909.

² Az ankétre vonatkozólag l. Magy. Pæd. 1908. 174—179. l.; az új iskolatispusok tervét u. o. 546—554. l.

gét jobban kidomboríthatja). Másrészt a tanulóknak elég idejük maradjon modern nyelvek és az anyanyelv tanulására, vagy rendkívüli tárgyakra, továbbá a test kiképzésére, valamint szellemi tehetségük és hajlamuk szabad fejlesztésére.

Minden tárgyban lehetőségessé váltak bizonyos *egyszerűsítések* és csak a tárgyak előnyére egyrészt azért, hogy a tárgyilag elavult és didaktikai tekintetben terméketlen anyag elmaradt, különösen olyan részletek, amelyek nem tartoznak szorosan a tárgyhoz és a művelődés általános elemeit nem érintik.

Az új tanterv szorosabban alkalmazkodik a tanuló *szellemi fejlettségéhez* és jobban helyreállítja az egyes szakok közötti vonatkozásokat.

Az *olvasmányok* erősebb hangsúlyozása és szabadabb *választása*, különösen a klasszikus nyelvekben, a tanulók *öntevékenységének* fokozása a mennyiségtan-természettani szakban, valamint anyaguknak szorosabb alkalmazása a való élethez, ha nem jelentenek is teherkönnyítést, de mindenesetre jobban fogják serkenteni a tanulókat és így munkájukat megkönnyítik.

A tantervhez csatolt *jegyzetek* útmutatást adnak különösen ott, ahol bizonyos újítás mutatkozik. Mindenesetre szükség lesz a tanítótestületek tudományos és pädagogiai belátására, valamint közös megbeszélésekre.

Kötelező tárgyként behozatott az alsóbb osztályokban a *szabadkézi rajz* és a *torna* valamennyi osztályban.

Az új tanterv az 1909—10. tanévben lép életbe az I. és V. osztályban, azontúl folytatólag a többi osztályban, úgyhogy az 1912—3. tanévben már valamennyi osztályban életbe lép. A mennyiségtanra nézve külön intézkedések vannak. A jegyzetekben ajánlott javítások és egyszerűsítések azonban valamennyi osztályban már a jövő tanévtől kezdve felhasználandók.

*

A tantervben kitűzött célt és az egyes tárgyakhoz fűzött utasításokat nem kívánjuk részletesen ismertetni, mivelhogy az majdnem szóról-szóra egyezik a reálgimnázium megfelelő tárgyainak céljával és a hozzá fűzött utasításokkal. Azért az érdeklődőt csak a fent említett ismertetésre hívjuk fel. (Magyar Pädagogia 1908. 546—554. l.)

Megemlítjük még, hogy a *földrajz* a felső osztályokban is helyet foglal, igaz, hogy egyelőre szerény keretekben. A *szabadkézi rajz* a reálskolai tantervnek megfelelően tanítandó az alsó osztá-

lyokban. A német nyelv oktatásában az írásbeli dolgozatok számát csökkentik, ellenben nagyobb gondot kell fordítani arra, hogy a tanulók beszélni képességét fejlesszék. Erre szolgálnak az V—VI. osztályban heti 10 perces, a VII—VIII. osztályban heti 20 perces szó-noki gyakorlatok. A latin nyelvben bővül a stilisztikai oktatás és az előkészület nélküli fordítás gyakorlása. A magánolvasmányokra is súlyt kell helyezni a klasszikus nyelvekben és azokat számon kérni a tanulóktól. A görögből szaporítják az olvasmányokat, nevezetesen Homerosból és Platoból fognak többet olvasni.

A történelem oktatásában a hadi történeti részleteket mellőzni kell s ehelyett a történeti események pragmatikus összefüggésére irányítják a tanulók figyelmét. Hozzájárul még a *polgárjogok* ismerete.

A természettudományi oktatásban több *földtant* (geologia), *embertant* és *egészségtant* fognak tanítani. A fizika terén több gondot kell fordítani a tanároknak a megfigyelőképesség fejlesztésére. Általában pedig mindenütt, ahol csak lehetséges, *szemléltetni* kell és a tanulókat *ön-tevékenységre* szoktatni.

*

Az alant közölt óraterv megmutatja, hogy hol mutatkozik eltérés a régi és az új tanterv között.

Veszített a *latin* nyelv egy órát, a II. osztályban, a *görög* nyelv a VII. osztályban egy órával felemelhető a *felsőbb* hatóság engedélyével; a *földrajz* és a *történelem* együttvéve három órát nyertek. Az I. osztályban veszített a földrajz egy órát, helyette az V. és VI. osztályban nyert egy-egy órát. Minthogy a felsőbb osztályokban újra tárgyalás alá kerül az anyag, azért az alsóbb osztályokban az redukálható és inkább alkalmazkodhatik a tanuló szellemi fejlettségéhez.

A *mennyiségtan* is veszített az V. osztályban egy órát, helyette nyert a *természettan* és *vegytan* kettőt, illetőleg három órát. Az új tanterv a *vegytani* ismeretek szerzésére nagyobb súlyt helyez, különösen a IV. és VII. osztályban.

A *természettudományi* órák száma a VI. osztályban egy órával felemelhető.

Óraterv.

Tárgyak	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
Vallástan — —	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Oktatás nyelve	4	4	3	3	3	3	3	3	26
Latin nyelv —	8	7 [8]	6	6	6	6	5	5	49 [50]
Görög nyelv —	—	—	5	4	5	5	4 (5)	5	28 (29)
Történelem —	—	2	2	2	3	4	3	I.sem.4 II.sem.3	20 (19)
Földrajz — — —	2	2	2	2	1 [0]	1 [0]	—	—	10
Mennyiségtan	3	3	3	3	3 [4]	3	3	2	23 [24]
Természetrajz	2	2	—	—	3	2 (3)	—	—	9 (10)
Természettan és vegytan — —	—	—	2 [I. sem.]	3	—	—	4 [3]	I.sem.3 II.sem.4	12 (13)[10]
Filoz.propædent.	—	—	—	—	—	—	2	2	4
Szabadkézi rajz	3	3	2	2	—	—	—	—	10
Írás — — — —	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Torna — — — —	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Összesen —	27	27	29	29	28	28 (29)	28 (29)	28	224 (226)

A []-ben levő számok a régi órászámot jelzik, a (-)ben levő számok a felsőbb hatóság engedélyezéséhez képest felemelt órászámok.

Jegyzetek. Modern nyelvek, vagy a tartomány nyelve kötelezően, vagy relative kötelezően, vagy nem kötelezően taníthatnak a helyi viszonyokhoz képest.

Rendkívüli tárgyak: A szabadkézi rajz a felső osztályokban, ének, gyorsírás, ábr. mértan.

A felállított új iskolatípusok (reálgimnázium és reform-reálgimnázium) jogosításának kérdése még mindig nincs megoldva. Minthogy a gimnázium új tanterve is erősen közeledik a reálgimnázium tantervéhez (eltekintve attól, hogy a gimnáziumban tanított görög nyelv helyett a reálgimnáziumban francia nyelv és ábr. mértan szerepel), ebből joggal remélhetik az érdeklődők, hogy az új iskolatípusok jogosításának kérdése kedvező megoldást fog nyerni.

Dr. Endrei Gerzson.